

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра історії та культури української мови

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Професійна українська мова

обов'язкова

Освітньо-професійна програма: *Видавнича справа та медіаредагування*

Спеціальність: *061. Журналістика*

Галузь знань: *06 Журналістика*

Рівень вищої освіти: *перший (бакалаврський)*
Філологічний факультет

Мова навчання: *українська*

Розробники: *Даскалюк Оксана Любомирівна - доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри історії та культури української мови.*

Профайл викладача (-ів)

<http://philology.chnu.edu.ua/?personal=%d0%b4%d0%b0%d1%81%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d1%8e%d0%ba-%d0%be%d0%ba%d1%81%d0%b0%d0%bd%d0%b0-%d0%bb%d1%8e%d0%b1%d0%be%d0%bc%d0%b8%d1%80%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%b0#more-784>

Контактний тел. 0956444599

E-mail: o.daskaliuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=280>

Консультації онлайн: вівторок 15.00-16.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс „Професійна українська мова” продовжує вивчення норм української мови з погляду їх дотримання у текстах як ЗМІ, так і в інших стилях та жанрах, у яких працюють видавці. Увагу зосереджено на вивченні особливостей дотримання морфологічних, лексичних, словотвірних, синтаксичних норм. Також у цьому курсі студенти повторять орфоепічні та акцентуаційні норми української мови, а також дізнаються про особливості ділового етикету та публічного мовлення.

2. **Мета курсу** – набути тривкі знання із загального курсу української літературної мови з погляду практичного застосування, опанувати норми морфологічного, лексичного, синтаксичного мовних рівнів, навчити студентів правити порушення цих норм. Також з’ясувати особливості публічного мовлення, як підготуватися до презентації, як правильно рекламувати себе, дотримуючись орфоепічних та акцентуаційних норм.

3. Пререквізити.

“Українська мова (за професійним спрямуванням)”

Основи редагування

4. Компетентності

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою.

Фахові компетентності

ФК 11. Здатність комплексно використовувати ресурси української мови для реалізації фахових знань.

ФК 14. Здатність створювати й редагувати різні види видань.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Використовувати державну мову в професійній діяльності.

ПРН 13. Здійснювати редакційну підготовку та редагування друкованого, теле- й радіопродукту в ЗМК.

Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні ознаки стилів сучасної української літературної мови;
- морфологічні норми сучасної української мови та особливості їх використання;
- лексичний склад української мови та лексичні норми;
- фразеологізми української мови, особливості використання;
- синтаксис української мови, профілактика порушень синтаксичних норм;
- правила бібліографічного запису;
- орфоепічні та акцентуаційні норми української мови, принципи милозвучності;
- особливості публічних виступів, етапи підготовки до презентації.

уміти :

- правити в тексті порушення морфологічних, лексичних, синтаксичних норм української мови;
- грамотно робити коректуру текстів;
- застосовувати українську термінологію видавничого фаху в різноманітних комунікативних ситуаціях професійної діяльності;
- користуватися загальномовними та спеціальними словниками;
- робити бібліографічний запис;
- правильно провадити усне мовлення, дотримуватися правил милозвучності;
- підготувати ефективну презентацію;
- правильно провадити фахову комунікацію.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни Українська мова (за професійним спрямуванням)												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2,3,4	9	270	6	40	42			182	6	2,3 - залік 4 - екзамен
Заочна												

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Морфологічні норми сучасної української мови													
Семестр 2. Тема 1. Морфологічні норми сучасної української літературної мови. Типові порушення морфологічної норми іменника, прикметника, числівника, дієслова, займенника та прислівника. Нищівне втручання у морфологічну систему української мови (30-ті — 90-ті роки ХХ ст.).	10	4				6								
Тема 2. Правопис та відмінювання власних назв.	10	2	2			6								
Тема 3. Відмінювання числівника,	10	2	2			6								

узгодження числівника з іменником; правопис відчислівникових прикметників.												
Тема 4. Особливості вживання іменника, дієслова, прикметника, числівника, займенника у текстах різних стилів.	8		2			6						
Разом за ЗМ1	38	8	6			24						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Синтаксичні та пунктуаційні норми сучасної української мови											
Тема 5. Культура писемного мовлення: правила скорочення, цитування, правила оформлення бібліографії.	12	4	2			6						
Тема 6. Синтаксичні норми української мови у професійному мовленні.	8		2			6						
Тема 7. Пунктуаційні норми у професійному мовленні: розділові знаки при однорідних, вставних, відокремлених членах речення; розділові знаки у складних реченнях з різними видами зв'язку.	12	2	4			6						
Тема 8. Робота коректора над пунктуаційними помилками.	8		2			6						
Разом за ЗМ 2	40	6	10			24						
Усього годин	78	14	16			48						

Семестр 3.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Лексичні норми сучасної української літературної мови											
Тема 1. Мова як складник національної ідеології. Самобутність української лексики. Слово як основна мовна одиниця.	8	2				6						
Тема 2. Поняття лексичної норми. Системність лексики української мови (синонімія, антонімія). Явище лексичної омонімії. Міжмовна омонімія, її небезпека. Пароніми.	8	2				6						
Тема 3. Лексичні норми сучасної української літературної мови у професійній діяльності (робота зі словниками).	8	2				6						
Тема 4. Жаргон і сленг як компоненти текстів (робота зі словниками).	8		2			6						
Тема 5. Явище суржику. Шляхи і методи запобігання мовних покручів. Явище “бойового суржику”. Суржик в художній літературі. Подолання суржику у мовленні фахівця.	8	2				6						
Тема 6. Штампи і кліше: норма та її порушення.	8	2				6						
Тема 7. Реферативні повідомлення про	16		2		6	8						

праці С. Караванського.													
Разом за ЗМ1	64	10	4		6	44							
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Фразеологічні норми сучасної української літературної мови												
Тема 8. Самобутність української фразеології. Поняття фразеологізму. Типові порушення фразеологічної мовної норми.	8	2				6							
Тема 9. Термінологія. Історія становлення української термінології. Професіоналізми. Номенклатурні назви.	10	2	2			6							
Тема 10. Специфіка видавничої термінології (історія становлення). Професіоналізми видавничої справи.	8	2				6							
Тема 11. Стилiстичні норми у професійному мовленні. Тавтології і плеоназм.	10	2	2			6							
Тема 12. Лексичні та стилістичні норми в роботі коректора: лайфхаки для їх виправлення.	10		4			6							
Разом за ЗМ 2	46	8	8			30							
Усього годин	110	18	12		6	74							

Семестр 4.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Словотвірні та орфоепічні норми сучасної української мови												
Тема 1. Мова та мовна свідомість. Мова як основний	8	2					6						

складник фаху “Видавництво та літературний редактор”.													
Тема 2. Нищівне втручання у словотвірну систему української мови (30-ті — 90-ті роки XX ст.). Типові порушення словотвірної норми.	10	2	2			6							
Тема 3. Словотвірні норми сучасної української мови у професійній діяльності.	8		2			6							
Тема 4. Орфоепічні норми сучасної української мови у професійному мовленні. Засоби милозвучності української мови.	8		2			6							
Тема 5. Типові порушення милозвучності у текстах ЗМІ.	8		2			6							
Разом за ЗМ1	42	4	8			30							
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Культура усного ділового спілкування												
Тема 6. Культура усного мовлення: види та правила усного спілкування у професійному мовленні.	8	2				6							
Тема 7. Електронна презентація ділового виступу. Підготовка та проведення презентації видань.	8		2			6							
Тема 8. Невербальні засоби спілкування.	8	2				6							
Тема 9. Види і жанри публічних виступів.	8		2			6							
Тема 10. Спілкування у стандартних етикетних ситуаціях та в разі порушень	8		2			6							

комунікативної поведінки.												
Разом за ЗМ 2	40	4	6			30						
Усього годин	82	8	14			60						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Найпоширеніші порушення морфологічних норм та їх запобігання.
2	Особливості правопису та відмінювання власних назв
3	Дробові числівники, відчислівникові слова: правопис та відмінювання
4	Типові порушення у відмінкових формах різних частин мови
5	Особливості бібліографічного запису у практиці видавця
6	Типові порушення синтаксичних норм української мови
7	Особливі випадки пунктуації
8	Знаки пунктуації, що залежать від змісту речення
9	Українська лексика з погляду походження.
10	Типологія порушень лексичних норм. Запобігання.
11	Словники української мови: історія, практика
12	Різні прошарки української лексики як засоби увиразнення змісту
13	Суржик як помилка, суржик як стилістичний прийом
14	Бюрократичне мовлення: норми і порушення
15	Українські фахівці з культури мовлення про лексичні норми
16	Походження українських фразеологізмів. Норми вживання.
17	Українські терміни на тлі історії української мови
18	Історія української видавничої термінології
19	Стилістичні помилки. Методи запобігання.
20	Робота коректора з лексичними та стилістичними помилками
21	Український словотвір під русифікацією
22	Найпоширеніші помилки у словотворі
23	Орфоепічні норми. Практика радіомовлення (аналіз помилок радіоведучих)
24	Українська милозвучність і тексти ЗМІ
25	Як бути цікавим співрозмовником
26	Основні правила ведення співбесіди
27	Виробничі моменти: розмова коректора з автором / редактором
28	Презентація видавництва / книги
29	Я бачу, що ти говориш
30	Візитівки у світі бізнесу

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

Індивідуальні завдання

Опрацювати рекомендовану літературу з культури мовлення. Підготувати анотації

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю, методи навчання

Формами поточного контролю є усні і письмові відповіді на практичних заняттях, письмові роботи різних видів, тестування, реферативні повідомлення.

Формою підсумкового контролю є *залік (2, 3 семестри) та екзамен (4 семестр)*

МН1 – словесні методи (лекція, співбесіда, консультація, дискусія тощо). МН2 – практичні заняття. МН6 – наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали тощо). МН7 – робота з книгою, з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою. МН8 – комп'ютерні засоби навчання (курси – ресурси, мультимедійні, дистанційні, web-конференції та вебінари і т.п.). МН9 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

Методи оцінювання

МО2 – тести, опитування, контрольні, самостійні роботи за індивідуальними завданнями.

МО4 – звіти, реферати, статті.

МО6 – презентації результатів виконання завдань.

МО8 – залік, іспит.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, 100 балів, яка є сумою за виконання практичних завдань, поточне та підсумкове тестування, домашню роботу та бали, отримані під час заліку. Виставляючи рейтинговий підсумковий бал, обов'язково враховуємо присутність студента на заняттях (зокрема й на лекційних), активність студента під час практичного заняття; випадки недоброчесності (використання інтернет-ресурсів під час самостійних робіт), списування та плагіат; результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

100 – 90 балів (А – “відмінно”) ставиться, якщо студент повністю опанував теоретичний матеріал з курсу, логічно і послідовно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить приклади і коментує їх, порівнює з фактами інших слов'янських мов та сучасної української мови та її діалектів. Обов'язковою вимогою є опрацювання додаткової літератури, використання отриманих самостійно знань під час висвітлення питань. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

89 – 70 балів (В, С – “добре”) студент отримує за умови, якщо засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його. Наводить приклади, але є незначні складнощі з усвідомленням системних зв'язків, коментуванням мовних явищ чи логічних зв'язків між подіями. Студент не завжди дотримується логіки викладу, хоча вільно орієнтується у хронології подій (чи то мовних, чи то історичних), проте інколи припускається поодиноких помилок.

69 – 50 балів (D, E – “задовільно”) отримує студент, який опанував матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно й послідовно, не наводить прикладів або плутає їх. Проте може коментувати опорні поняття курсу.

49 – 1 бал (FХ, F – “незадовільно”) ставиться у разі, якщо відповіді студента свідчать про епізодичні знання з курсу, які не дають цілісного уявлення про ключові питання курсу. Студент не може дати повної відповіді на питання, плутає назви слов'янських держав та їхні столиці, не орієнтується в основних поняттях курсу.

Оцінюючи знання студентів під час усних відповідей на практичних заняттях, викладач послуговується такими критеріями:

- рівень розуміння теоретичних понять, вміння підбирати приклади з фактичного матеріалу ;

- обізнаність з основною та додатковою літературами до теми;
- уміння логічно, послідовно викладати матеріал;
- уміння інтерпретувати та узагальнювати інформацію під час відповідей;
- загальна грамотність, логічність і чіткість відповіді.

Оцінюючи письмові завдання (зокрема домашні), до уваги беруть такі критерії:

- повнота розкриття теми;
- підбір джерел для виконання роботи;
- наявність прикладів, які демонструють розуміння студентом порушеної проблеми;
- грамотність та логічність викладу матеріалу.

Розподіл балів, які отримують студенти

Семестр 2.

Поточне тестування та самостійна робота								Залік	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	8	6	7	8	7	8	40	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Семестр 3.

Поточне тестування та самостійна робота											Залік	Сума	
Змістовий модуль № 1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
5	5	5	5	5	5	10	4	4	4	4	4	40	100

Семестр 4.

Поточне тестування та самостійна робота										Екзамен	Сума
Змістовий модуль № 1					Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

6. Рекомендована література -основна

Базова

1. Галузинська Л. І. Українська мова (за професійним спрямуванням): навчальний посібник / Л. І.Галузинська, Н. В.Науменко, В. О.Колосюк. Київ : Знання, 2008. 430 с.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко. Вінниця : Нова книга, 2003. 472 с.
3. Громик Ю.В. Український правопис: навчальний посібник / Ю.В. Громик. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 140 с.
4. Гуць М. В. Українська мова у професійному спілкуванні : навч. посіб. / М. В. Гуць, І. Г. Олійник, І. П. Ющук. Київ : Міжнародна агенція "BeeZone", 2004. 336 с.
5. Загнітко А. П. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування / А. П.Загнітко, І. Г.Данилюк. Донецьк : БАО, 2007. 480 с.

6. Корж А. В. Українська мова професійного спрямування : навч. посіб. / А. В. Корж. Київ : Прав. єдність, 2009. 296 с.
7. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / За ред. Бабич Н.Д. – Чернівці: Книги – XXI, 2011. – 526 с.
8. Куляс П. Типологія помилок: підручни-монографія. Київ : Вид-во ДПУ імені М. Драгоманова, 2015. 464 с.
9. Левченко О. Науковий стиль: культура мовлення : навч. посібник / О. Левченко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 204 с.
10. Максименко В.Ф. Мова професійного спілкування / В. Ф. Максименко. – Х. : Торсінг Плюс, 2008. – 512 с.
11. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування: навчальний посібник / З. Мацюк, Н. Станкевич. – К. : Каравела, 2009. – 352 с.
12. Мозговий В. Українська мова у професійному спрямуванні. Модульний курс : навч. посіб. / В. Мозговий. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 592 с.
13. Середницька А. Я. Українська мова за професійним спрямуванням : навчальний посібник / А. Я. Середницька, З. Й. Куньч. – К. : Знання, 2010. – 211 с.
14. Українська ділова і фахова мова : практичний посібник на щодень / М. Д. Гінзбург [та ін.] ; ред. М. Д. Гінзбург. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 672 с.
15. Українська мова. Енциклопедія. – К.: Вид-во “Укр. енциклопедія” імені М.П.Бажана, 2000. – 752 с.
16. Фаріон І. Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей) : [монографія]. – Вид. 3-тє, доп. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. – 332 с.
17. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. – К. : Алерта, 2012.
18. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови / І.П. Ющук. - 3-тє вид. - К. : Освіта, 1997. - 254 с.

Допоміжна

1. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо / уклад. Я.Б.Тимошенко. К.: Либідь, 1991. 256 с.
2. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 232 с.
3. Богдан С.К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. К.: Рідна мова, 1998. 475 с.
4. Ботвина Н.В. Міжнародні культурні традиції: Мова та етика ділової комунікації: Навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. і перероб. К.: АртЕк, 2002. 208 с.
5. Ботвина Н.В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. К.: АртЕк, 1998. 190 с.
6. Войналович О., Моргунюк В. Російсько-український словник наукової і технічної мови. К.: Наук. думка, 1997.
7. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення: Семантичний та соціолінгвістичний аспекти. К.: Вид. дім “КМ Academia”, 2000. 218 с.
8. Ділова українська мова: Посібник для студентів вузів / За ред. Н.Д.Бабич. Чернівці: Рута, 1996. – 276 с.
9. Зубков М. Сучасна українська ділова мова. 2-ге вид., доповнене. Х.: Торсінг, 2002. 448 с.
10. Караванський С. Секрети української мови. К.: УКСП “Кобза”, 1994. 152 с.
11. Коваль А.П. Культура ділового мовлення: Писемне та усне ділове спілкування. Вид. 3-тє. К.: Вища шк., 1982. 287 с.
12. Коваль А.П. Культура ділового спілкування: Навч. посібник. К.: Либідь, 1992. 280 с.
13. Корж А.В. Ділова українська мова для юристів: Лекції та комплексні завдання. Навч. посібник. К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2002. 176 с.

14. Культура писемного мовлення (орфографічна і пунктуаційна правильність): Навч. посібник / За ред. Н.Д.Бабич. Чернівці: Рута, 2000. 96 с.
15. Культура української мови: Довідник / За ред. В.М.Русанівського. К.: Либідь, 1990. 302 с.
16. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / За ред. Бабич Н.Д. Чернівці: Книги – XXI, 2005. 572 с.
17. Нелюба А. Теорія і практика ділової мови. Х.: Акта, 1997.192 с.
18. Олійник О. Світ українського слова. К.: Хрещатик, 1994. 415 с.
19. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство: Підручник. Львів: Світ, 1994. 216 с.
20. Плотницька І.М. Ділова українська мова. Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
- 21.. Плотницька І.М. Ділова українська мова. Навч. посібник. 2-ге вид., перероб та доп. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
22. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч. посібник. 2-ге вид., стереотип. К.: Либідь, 2001. 240 с.
23. Російсько-український словник-довідник “Порадник ділової людини” / Уклад. О.М.Коренга та ін. К.: Основа, 1995. 320 с.
24. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. Підручник. К.: АртЕк, 2001. 392 с.
25. Свердан М., Свердан Т. Українська мова з професійним спрямуванням: Практикум для студентів економічних спеціальностей. Чернівці: Рута, 2005. 216 с.
26. Свердан т., Рульова Н. Українська мова з професійним спрямуванням: Навчальний посібник для студентів юридичного факультету. Чернівці: Рута, 2005. 72 с.
27. Склад і структура термінологічної лексики української мови / За ред. А.В.Крижанівської. К.: Наук. думка, 1984. 193 с.
28. Словник іншомовних слів / Уклад.: С.М.Морозов, Л.М.Шкарапута. К.: Наук. думка, 2000. 680 с.
29. Словник труднощів української мови / За ред. С.Я.Єрмоленко. К.: Рад. шк., 1989. 336 с.
30. Томан І. Мистецтво говорити / Переклад з чеської. К.: Політвидав України, 1989. 293 с.
31. Українська мова і мовлення: Навч. посібник / За ред. Н.Д.Бабич. Чернівці: Рута, 1999. – 96 с.
32. Українська мова. Енциклопедія. К.: Вид-во “Укр. енциклопедія” імені М.П.Бажана, 2000. 752 с.
33. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / С.П.Бибик, І.Л.Михно, Л.О.Пустовіт, Г.М.Сюта. К.: Довіра; УНВЦ “Рідна мова”, 1997. 399 с.
34. Чмут Т. К. Культура спілкування: Навч. посібник. Хмельницький: ХІРУП, 1996. 345 с.
35. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: Підручник. К.: Літера ЛТД, 2003. 480 с.

6. Інформаційні ресурси

1. <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
2. <http://litopys.org.ua/pivtorak/pivt.htm>
3. <http://slovopedia.org.ua/35/53392-0.html>
4. <http://www.rozum.org.ua/>
5. <https://learnlifelong.net/14-bezkoshtovnyh-onlajn-servisiv-dlya-rob/>